

Prehľad údajov o zimovaní netopierov v oblasti Krupinskej planiny

Marcel UHRIN¹, Peter URBAN², Ivan VALACH³ & Ervín HAPL⁴

^{1,4} *Správa NP Muránska planina, J. Kráľa 12, SK-050 01 Revúca, Slovensko;*

¹ *uhrin@sopsr.sk, ⁴ hapl@sopsr.sk*

² *ŠOP SR – COPK, Lazovná 10, SK-974 01 Banská Bystrica, Slovensko; urban@sopsr.sk*

³ *Správa CHKO Poľana, J. M. Hurbana 20, SK-960 01 Zvolen, Slovensko; valach@sopsr.sk*

Systematické vyhľadávanie zimovísk netopierov v orografickom celku Krupinská planina sa doposiaľ neuskutočnilo. Niekoľko zimovísk v oblasti pozná dr. J. Vachold (Vachold 1956, 1960), ktorý z oblasti pochádza (Matoušek 1999). Vzhľadom na prírodné podmienky Krupinskej planiny s nedostatkom prírodných podzemných priestorov, je možné za potenciálne zimoviská považovať opustené vinne pivnice, nachádzajúce sa predovšetkým v južnej oblasti pohoria. V decembri 1998 sme s cieľom vyhľadávania takýchto lokalít zorganizovali mapovanie zamerané na kontrolu vínnych pivníc pri obci Rykynčice (tab. 1). Autori príspevku sa ospravedľujú za nedostatočnú bližšiu lokalizáciu jednotlivých lokalít, spôsobenú nepresným zápisom počas mapovania. Celkový prehľad výskytu netopierov Krupinskej planiny je uvedený v samostatnej práci (Uhrin 1999).

Bukovina

Názvy lokalít. Bukovina 1–8.

Lokalizácia. (7779, ca 290 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Dolné Rykynčice.

Popis. Ide o niekoľko starých opustených pivníc vo viniciach, ktoré sú vybudované v andezitových tufoch. Skontrolovaných bolo celkom 8 podzemných priestorov, pričom v štyroch bol zistený výskyt netopierov. Pivnice majú charakteristický tvar s veľkosťou chodieb 5×3 m (šírka × výška), sú prevažne krátke. Pivnica Bukovina 2 je rozsiahlejšia s viacerými vetveniami a s dĺžkou chodieb viac ako 100 m.

Čebovce

Názvy lokalít. Čebovce 1–3.

Lokalizácia. (7881, ca 300 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Čebovce.

Popis. Tri krátke, využívané vinne pivnice nad obcou. V dvoch bol zistený výskyt netopierov.

Krnišov

Lokalizácia. (7679, 336 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Hontianske Nemce. Pivnica v obci.

Popis. Bez bližších údajov (Vachold 1956, 1960).

Krupina

Lokalizácia. (7680, 279 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Krupina. Pivnica v meste.

Popis. Bez bližších údajov (Vachold 1956, 1960).

Medovarce

Lokalizácia. (7780, 205 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Rykyně. Pivnica v obci.

Popis. Bez bližších údajov (Vachold 1956, 1960).

Príbelce

Lokalizácia. (7881, 300 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Príbelce. Pivnica pod farou v obci.

Popis. Ide o nevyužívanú pivnicu pod budovou miestnej fary.

Vlčinec

Názvy lokalít. Vlčinec 1–9 (Vlčienec 1–9).

Lokalizácia. (7779, ca. 290 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Dolné Rykyně.

Popis. Sústava krátkych opustených vinných pivníc, vybudovaných v andezitových tufoch. Prezretých bolo celkom 9 podzemných priestorov, ktorých vek sa odhaduje aj na viac ako 150 rokov. V dvoch z nich bol zistený výskyt netopierov. Chodby pivníc majú horizontálny charakter s veľkosťou chodieb približne 5×3 m. Pivnica Vlčinec 1 je zatopená vodou, Vlčinec 4 má veľmi hladké steny nevhodné pre uchytenie netopierov.

Za háj

Názvy lokalít. Za háj 1–2.

Lokalizácia. (7879, ca. 290 m n. m.) – Krupinská planina (350), k. ú. Dolné Rykyně.

Popis. Dve novšie opustené krátke pivnice, z ktorých jedna (Za háj 2) je dosiaľ využívaná.

Výskum netopierov. Krupinskú planinu je potrebné považovať za málo preskúmané pohorie. Jendorázovo sa tu skontrolovalo celkom 23 podzemných priestorov (pivníc). Výskyt netopierov bol zistený v 10 pivniciach.

Tab. 1. Prehľad nálezov netopierov v zimoviskách Krupinskej planiny

Lokalita	Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Mnat</i>	<i>Mdau</i>	<i>Paur</i>	<i>Paus</i>	spolu
Bukovina 1	15. 12. 1998	–	–	–	1	–	–	1
Bukovina 2	15. 12. 1998	–	1	–	–	–	–	1
Bukovina 6	15. 12. 1998	2	–	1	–	–	–	3
Bukovina 7	15. 12. 1998	–	1	–	–	–	–	1
Čebovce 1	28. 12. 2000	1	–	–	–	–	–	1
Čebovce 2	28. 12. 2000	–	–	–	–	1	–	1
Krnišov	12. 12. 1954	3	–	–	–	–	–	3
Krupina	11. 12. 1954	1	–	–	–	–	–	1
Príbelce	28. 11. 1998	2	–	–	–	–	–	2
Vlčinec 2	15. 12. 1998	–	–	–	–	1	–	1
Vlčinec 3	15. 12. 1998	1	–	–	–	–	–	1
Za háj 2	15. 12. 1998	–	–	–	–	–	1	1

Sčítavatelja. V roku 1954 dve lokality skontroloval v zimnom období Vachold (1960), v roku 1998 sa na sčítaní okrem autorov podieľal Daniel Baláž a miestny sprievodca, pán Ján Lesko. Lokalitu Príbelce kontroloval Martin Sárossy.

Zhrnutie poznatkov. V známych zimoviskách Krupinskej planiny sa dosiaľ zaznamenal výskyt 6 druhov netopierov. Netopiere v zimoviskách sa nachádzajú jednotlivo, početnejší výskyt sa nezistil.

Stav ochrany. Jednotlivé lokality nie sú ohrozované, k zániku zimovísk môže dôjsť len obnovou viníc a hospodárenia v nich.

Literatúra

- MATOUŠEK B., 1999: RNDr. Július Vachold osemdesiatročný. Pp.: 177–185. In: URBAN P. & BITUŠÍK P. (eds.): *Príroda Krupinskej planiny a jej ochrana*. MŽP SR Bratislava & SAŽP-COPK Banská Bystrica, 186 pp.
- UHRIN M., 1999: Krátka informácia o netopieroch (Chiroptera) Krupinskej planiny. Pp.: 163–166. In: URBAN P. & BITUŠÍK P. (eds.): *Príroda Krupinskej planiny a jej ochrana*. MŽP SR Bratislava & SAŽP-COPK Banská Bystrica, 186 pp.
- VACHOLD J., 1956: K otázke výskytu a rozšírenia netopierov (Chiroptera) na Slovensku. *Biol. Práce*, **14**(2): 1–68.
- VACHOLD J., 1960: *Výskyt a rozšírenie netopierov na Slovensku s ekologickými dodatkami*. Nepoch. rukopis, 113 pp.